

Visie op Cultuur

Branche in cijfers

5.645

organisaties zijn er volgens het CBS binnen de cultuursector. Hieronder vallen onder andere 95 bioscopen, 220 theaters en 1.740 instellingen voor podiumkunst. Daarnaast kent Nederland 170 openbare bibliotheken.

100.000

meer museumkaarten werden er in 2014 verkocht, ten opzichte van 2013. Een stijging van 10%. Museumkaarthouders waren in 2014 goed voor gemiddeld 6,6 bezoeken per jaar (7,5 miljoen bezoeken in totaal), tegenover gemiddeld 4 bezoeken van niet-kaarthouders.

1.756

voorstellingen werden in 2013 door jeugdtheaters uitgevoerd. Deze uitvoeringen werden door gemiddeld 823 personen bezocht. 'Volwassen' theatergroepen voerden in 2013 2.924 voorstellingen uit, die gemiddeld 1.478 bezoekers trokken.

Bron CBS, Museumvereniging, Ministerie van OC&W

- Aantal bezoekers podiumkunsten groeit, met dank aan orkesten en jeugdtheater
- (Her)opening Amsterdamse musea stuwt bezoekerscijfers
- Aandeel structurele subsidies in inkomsten daalt

Ontwikkelingen – Nederland kent een divers aanbod binnen de cultuursector

Op verschillende vlakken, musea, orkesten of modernere interpretaties als dance-muziek, heeft Nederland vertegenwoordigers van wereldformaat. Initiatieven als Open House, waarbij festivalinnovaties worden opgeschaald naar andere sectoren, tonen de vitaliteit en dynamiek van de sector.

Deze positieve uitschieters kunnen echter niet verhullen dat de resultaten tussen de verschillende branches van de sector zeer wisselend zijn. Zo zorgden de heropening van het Van Gogh- en het Rijksmuseum er onder meer voor dat 2013 voor musea een topjaar was, met 14,5% meer bezoekers vergeleken met 2011. Eind 2014 rapporteerden de 50 grootste musea in Nederland in een peiling een stijging van nog eens 8% in het aantal. In datzelfde jaar zagen Nederlandse operagezelschappen het aantal bezoeken dalen. Het aantal bezoekers aan de podiumkunsten als geheel – bij die instellingen die deel uitmaken van de basisinfrastructuur, de groep die subsidies van rijksoverheid ontvangt – steeg daarentegen wel met ruim 6%. Dit was vooral te danken aan orkesten en jeugdgezelschappen die het aantal bezoekers, met respectievelijk 27% en 38% sterk zagen stijgen.

Meer nog dan de ontwikkeling van het aantal bezoekers, stonden de laatste jaren vooral in het teken van de ontwikkeling van de subsidiegelden. De sector als geheel is sterk afhankelijk van subsidies. Bij de zogenaamde basisinfrastructuur bedroegen de structurele subsidie-inkomsten in 2012 nog 57% van de totale inkomsten. 2013 was echter het eerste jaar waarin de in 2012 door de Rijksoverheid aangekondigde bezuiniging van EUR 200 miljoen zichtbaar was. Voor de basisinfrastructuur betekende dit een daling van de structurele subsidies van 18%. Ook het aandeel in de totale inkomsten daalde naar 51%.

Overigens daalden de totale inkomsten van de basisinfrastructuur een stuk minder dan de subsidies. De inkomsten kwamen in 2013 EUR 9% lager uit dan in 2012. Dit toont de veerkracht van de sector aan, die het verlies van subsidiegelden als geheel goed heeft weten op te vangen.

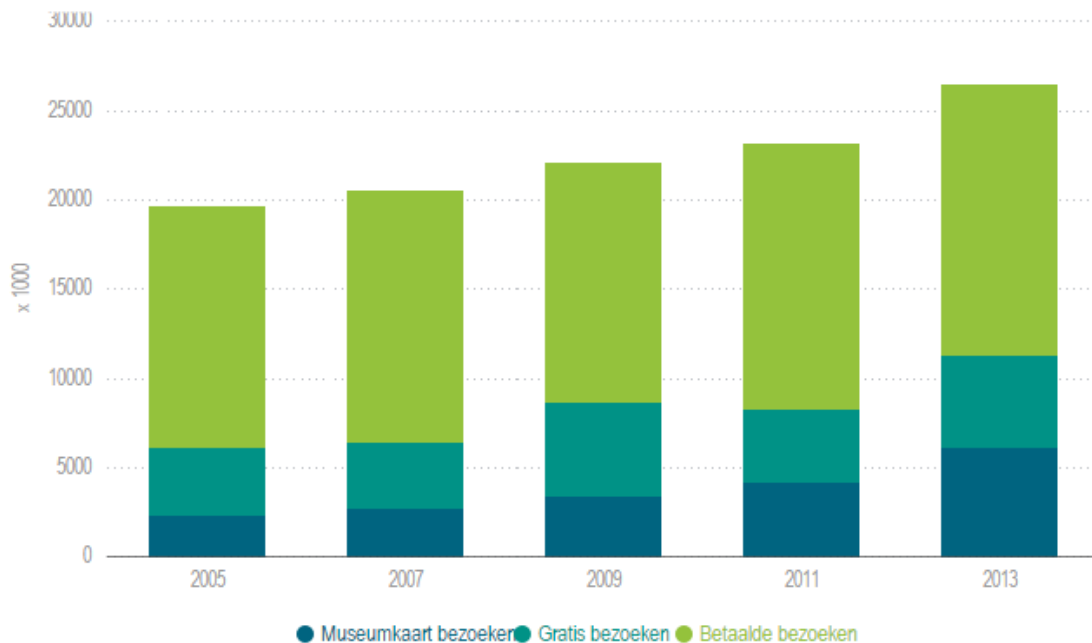
Onze visie – deze veerkracht zal ook de komende jaren nodig blijven

Deze veerkracht zal ook de komende jaren nodig blijven. Naast de bezuinigingsoperatie van Rijksoverheid, zijn per 1 januari de taken van gemeentes fors uitgebreid. Hierdoor zullen zij ook opnieuw naar hun uitgaven moeten kijken, en daarmee ook subsidies opnieuw onder de loep moeten nemen. De gevolgen hiervan zullen vooral buiten de basisinfrastructuur worden gevoeld, bij instellingen die sterker afhankelijk zijn van bijdragen van deze lagere overheden.

Cultuurproducerende instellingen zullen zich sterker ondernemend moeten presenteren. Niet alleen aan de financieringskant (denk aan het aantrekken van giften of alternatieve financieringsmethodes als crowdfunding), maar ook om te proberen marktaandeel te winnen in een markt die in sommige deelbranches krimpende is.

Om meer bezoekers te trekken kan gedacht worden aan initiatieven als avondopenstelling, of het doorvoeren van nieuwe technieken als augmented of zelfs virtual reality. Vooral de eerste kan ook worden ingezet als middel om wachtrijen te reduceren of om de ‘wacht-ervaring’ minder storend te maken. Daarnaast kan er gekeken worden om de prijzen aan te passen aan verschillende tijdblokken, om zo ook op traditioneel minder drukke momenten meer bezoekers te trekken. Ook het belang van horeca kan worden opgevoerd. Dat is zeker het geval wanneer er bij de inkoop en exploitatie wordt geprofiteerd van de schaalgrootte van een professionele cateraar, die óók inzet op contactloos betalen. Dit dient niet het uit financieel belang, maar vooral de bezoekerstevredenheid en daarmee het aandeel herhalingsbezoeken. Duidelijk is in ieder geval dat de komende jaren voor de sector interessante tijden blijven!

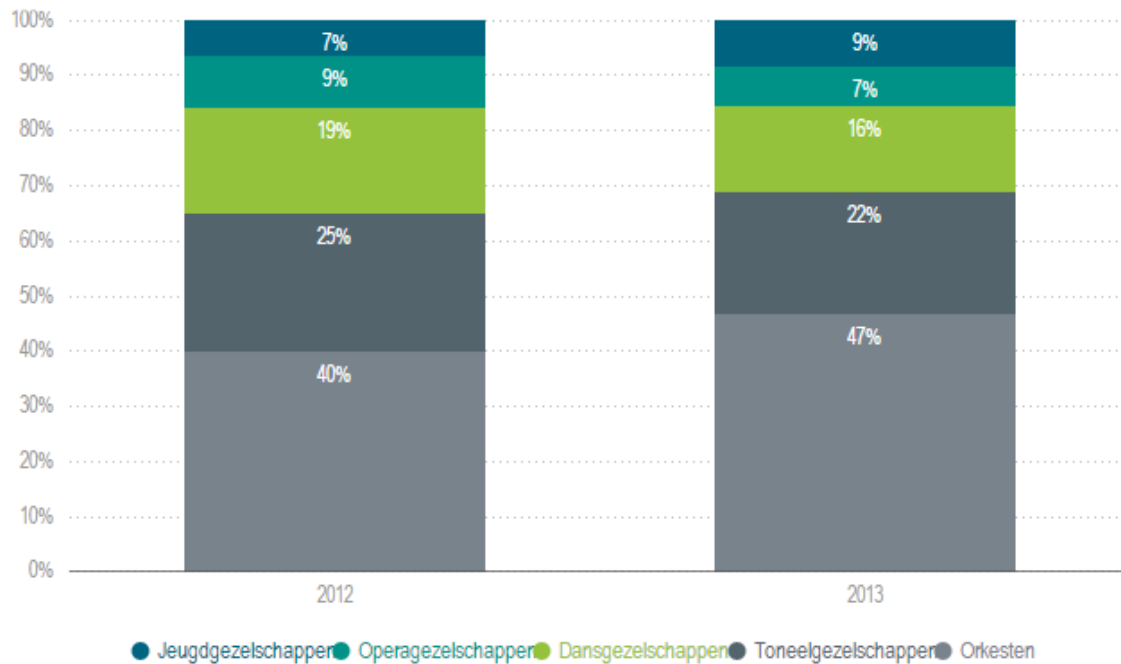
Musea blijven populair

Source: CBS; Ministerie van OC&W

- Bezoek aan musea stijgt, ondanks de crisis, gestaag door. De grootste Nederlandse musea hebben in 2014 ruim 1 miljoen meer bezoekers getrokken. Dat is 8 procent meer dan in 2013. De stijging wordt niet door een paar topmusea veroorzaakt, maar komt van een groep van 31 musea.
- Steeds meer bezoeken worden 'bekostigd' via een museumkaart. Museumkaarthouders zijn goed voor bijna 25% van de museumbezoeken.
- Het aantal bezoekers aan de basisinfrastructuur (gesubsidieerde rijksmusea) stijgt de laatste jaren harder dan het totaal aantal museumbezoekers.

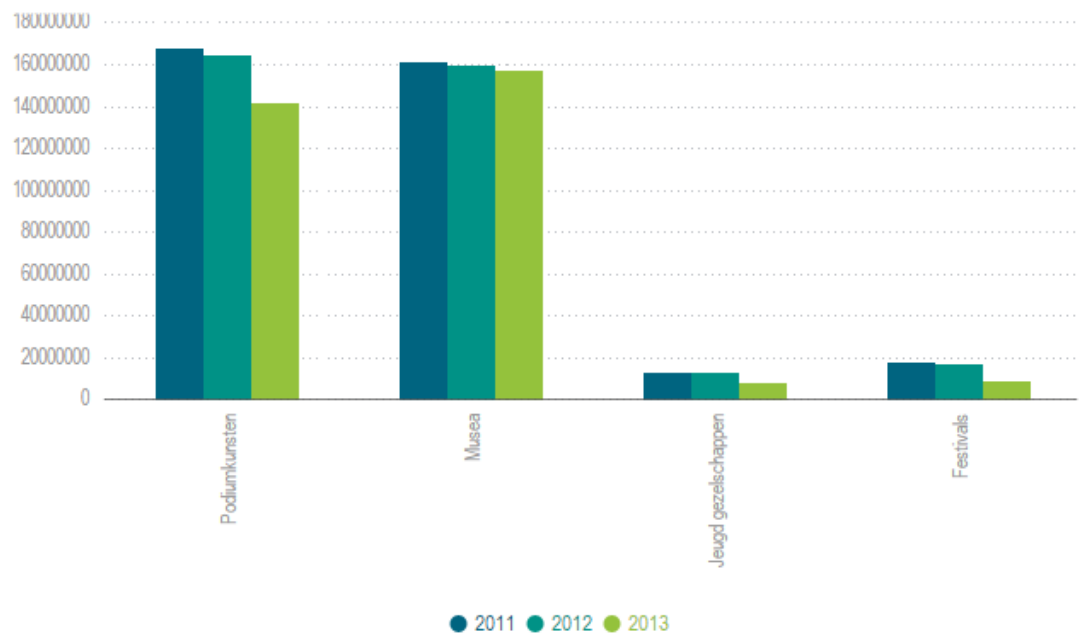
Orkesten domineren bezoekerscijfers podiumkunsten

Source: Ministerie van OC&W

- Het totaal aantal bezoeken aan podiumkunsten lag in 2013 ruim 6% hoger dan in 2012.
- Dit komt voornamelijk door een stijging van het aantal bezoekers aan uitvoeringen van orkesten (+27%) en jeugdgezelschappen (+38%).
- Net als voorgaande jaren trekken orkesten verreweg de meeste bezoekers. Hun aandeel in de totale bezoeken is zelfs 7%-punt hoger dan een jaar eerder. Grootste publiekstrekker blijft het concertgebouworkest, dat bijna een kwart van alle concertbezoekers trekt. Daarmee is dit gezelschap goed voor 12% van alle bezoeken aan de podiumkunsten binnen de BIS in 2013.

Structurele subsidies

Source: Ministerie van OC&W

- Het effect van de grootschalige bezuinigingen op cultuur van Rijksoverheid is voor het eerst goed zichtbaar in cijfers. De totale structurele subsidies dalen met ruim EUR 38 miljoen (11%).
- De daling van het totaal structurele subsidies wordt grotendeels veroorzaakt door een daling van de subsidies van OC&W, die met 33mIn afnemen.
- Vanaf 2015 zullen door overheveling van zorgtaken van rijksoverheid naar decentrale overheden ook de subsidies van lagere overheden naar verwachting onder druk komen te staan.

Mathijs Deguelle